

SKOLEFRI

Maj 2023

Nr. 4

TEMA: UNSCHOOLING PÅ FARTEN

*Nervesystem &
traumeheling*

**ER BØRN VIRKELIG
SOM VI TROR??**

www.fritliv.nu

INDHOLD

FASTE RUBRIKKER

Kære Læser	03
Bøger, Podcast, Blogs o.a.	04
Børnene Har Ordet!	05
Mød Familien [...]	06

ARTIKLER & INTERVIEWS

Nervesystem & traumeheling	10
Er børn virkelig som vi tror?	14
Tema: Unschooling på farten	17
• Den Rejsende Landsby • Dansker-koloni i Spanien • Worldschool Pop-Up • Fra Villalejlighed i Valby til Veteranbus i Spanien (& videre)	
SOS: Mit barn vil ikke vaske hår!	31

Kære Læser,

Jeg sidder i skrivende stund på en café i udkanten af Leicester (England) og lægger sidste hånd på denne måneds udgave af SKOLEFRI. Grunden til jeg sidder på en café, er fordi vi lige er flyttet ind i et helt tomt hus, og endnu ikke har et fungerende wifi-netværk derhjemme. Det der med internet er en kontinuerlig udfordring når man arbejder remote, og kan til tider være en virkelig prøvelse udi tålmodighed og go-with-the-flow!

På den måde rammer det faktisk lige præcis ned i noget af det helt centrale i unschooling og deschooling - nemlig det med at give slip og forholde sig til det som ER - fremfor det vi måske selv så sirligt havde planlagt eller håbet på. Anyway, månedens magasin har særligt fokus på *worldschooling* og er der noget som tester vores evner til at være i nuet og tage tingene som de kommer, så er det helt sikkert rejselivet, hvor man ofte befinder sig på ukendt territorie og aldrig helt ved hvad der sker i morgen.

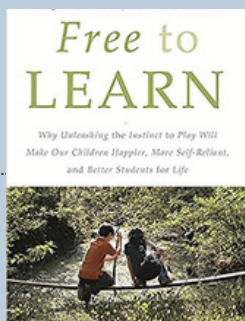
Min egen familie startede med at rejse på fuldtid tilbage i 2016, hvor vi flyttede til Paris i tre måneder. Det blev startskuddet til en livsstil som moderne nomader, der har bragt os vidt og bredt omkring i både Danmark og udlandet. Senest har vi tilbragt fire måneder i Frankrig, hvor vi blandt andet deltog i et World School Pop-Up. Det og meget andet kan du læse om i nærværende nummer af SKOLEFRI.

God læselyst :)

Luna Maj Vestergaard
indehaver & redaktør

Bøger, Podcast, Blogs o.a.

1

FREE TO LEARN

PETER GRAY

Peter Gray er en af de helt store fortalere for mere frihed, tid og plads til leg i børns liv. Free to Learn handler om **hvorfor** det er så vigtigt. D. 22. maj kan du møde ham i ALT OM UNSCHOOLINGs online community, hvor han deltager i et live interview til en uddybende snak om emnet.

2

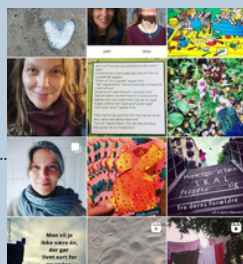

STORIES OF AN UNSCHOOLING FAMILY

SUE ELVIS

Sue Elvis er mor til 7 voksne børn, og har skrevet unschooling siden 2011. Hun har for nyligt taget beslutningen om at stoppe med at blogge, men indtil videre ligger alle de gamle indlæg stadig online, og der er 100% en masse der er værd at læse.

3

VANILLASOMMER.DK

VANILLA SOMMER

Vanillas IG-profil er fyldt med ærlige og tankevækkende skriv om unschooling og om livet som helhed. Vanilla er mor til 5 børn, hvoraf de to yngste overgik til unschooling (fra friskole) i 5. klasse.

4

UNSCHOOLING MOM2MOM

FB-GRUPPE

Fra gruppebeskrivelsen: "We consider unschooling to be no tests, no grades, no curriculum, no assignments, no required academic work. Parents are resource-finders, tour guides, role models, facilitators, partners, friends."

Tips?

Har du bøger, blogs, podcast eller andet du vil anbefale - så skriv gerne til mig på luna@fritliv.nu

“

Det bedste ved ikke at gå i skole er, at man ikke skal stå tidligt op. Jeg kan sove til jeg vågner!

Det er også rart, at jeg selv kan bestemme hvad jeg laver. Jeg spiller computer og kører ture på min cykel. Jeg elsker også, når vi tager på stranden eller op i bjergene.

Roberto, 10 år

MØD FAMILIEN...

Isene

Familien Isene er mor Anette, Aleksander på 7 år og to katte. De bor på landet ca. 45 min syd for Oslo og har unschoolet siden efteråret 2022 (fra 1. klasse). Anette er uddannet kemiker og farmaceut, og arbejder freelance. Hun er også bestyrelsesmedlem i Norsk Hjemmeundervisningsforbund www.nhuf.no. Du kan finde dem på instagram her: [@anetteiren](https://www.instagram.com/anetteiren) og [@frilaering](https://www.instagram.com/frilaering).

Hvorfor har I valgt unschooling?

Både jeg og min søn er autodidakte. Vi kan bedst lide at tilegne os viden på egen hånd og dyrke vores særinteresser når det passer for os. Det er nok også hovedgrunden til, at jeg selv ikke var særlig glad for skole, men jeg elskede universitetet og friheden til at lære på eget ansvar. Jeg har altid levet et liv uden for boksen, det var derfor naturligt at vælge unschooling i vores tilnærming til hjemmeundervisning.

Hvordan vil du definere begrebet?

Unschooling betyder frihed for os. Det betyder at leve livet fuldt ud, indenfor de rammer man selv definerer. Og ikke hvad, andre måtte mene skulle passe for os. Hele livet er en læringsrejse. Vi elsker at lære og vores "timeplan" er 24/7. Ordet "skole" eksisterer ikke i vores hverdag eller vokabular. Skole er noget, andre gør i en bygning, der hedder skole.

Hvordan ser det ud i praksis hos jer?

Vi er nærværende og nysgerrige på det vi møder på vores vej, om det er hjemme, ude i naturen eller på rejse. Vi bruger Google, YouTube, bøger, bibliotek og praktisk anvendelse for at finde mere info om det vi søger. Vi er begge glade for matematik, musik og det kreative. NumberBlocks (BBC-serie) og lærte sig multiplikationstabellen samt løste regneopgaver længe inden skolestart. Han elsker Minecraft, så det bruger vi blandt andet til at øve stavning på engelsk. Når man kan se hvorfor det er smart at kunne noget, så kommer ønske om læring automatisk. Vi har derfor kunne tjekke af for alle kompetanssmål for 1. trin tidligt i vores unschoolingrejse. Ingenting i vores liv minder om "skole".

MØD FAMILIEN...

Isene

Har I haft tilsyn, og hvordan foregik det?

Vi har haft et opstartsmøde og to tilsyn. Opstartsmødet gik fint, det første tilsyn var en katastrofe. Men sidste tilsyn var en drøm! Udfordringen var, at kommunen førte tilsyn ud fra ideen om, at vi havde "hjemmeskole" som, at skolen var flyttet hjem på køkkenet og der skulle man sidde fra kl. 8–14 med frikvarter og timeplan. Nu er det første gang vores kommune har en familie, der har valgt hjemmeundervisning, så jeg havde et stykke arbejde at gøre for at forklare vores tilgang til "undervisningen" og henvise til oplæringsloven. Efter en workshop hos Luna Maj Vestergaard om tilsyn og unschooling, var jeg godt klædt på til at gøre denne opgave.

Jeg skrev et fem siders værdigrundlag med billeder og forklaringer og sendte kommunen før næste tilsyn. Inspireret af Luna Majs værdigrundlag, men tilpasset vores liv og metoder. Vi har meget erfaring med Montessori-pedagogik, da sønnen har tre ældre brødre (samme far), der alle er gået Montessori-skole. Det var derfor nemt at beskrive unschooling, uden at bruge ordet unschooling ved blandt andet at henvise til Montessori-pedagogik og frilæring, som er et mere beskrivende ord for unschooling i et sådant dokument.

Ved næste tilsyn var tonen en helt anden. De var oprigtigt interesserede og imponerede over, hvad vi har fået til. De kunne godt se, at læring er muligt uden for skolens firkantede rammer. Det var en særdeles positiv oplevelse for både dem og os. Det gav os masse ro, og mindre stress med tanke på de næste tilsyn.

MØD FAMILIEN...

Isene

Hvordan dækker I de sociale behov hos jer?

Vi har ikke de helt store sociale behov. Noget som for mange kan synes lidt mærkeligt. Men det at være i ro og koncentration med vores særlige interesser, er det, der giver os energi. Vi må hjem eller trække os tilbage for at lade op, hvis vi har været meget ude blandt folk og støj. Selvsagt er det vigtig med social kompetence, men det bager vi ind i det dagligdagse liv. Aleksander går til karate to gange om ugen, når han ønsker. Nogle gange ønsker han ikke, andre uger 1-2 gange, alt efter behov. Derudover er der andre børn i området hvor vi bor, som han kan gå til, og de kommer til os. Og han kan gå hjem når han har fået nok. På den måde undgå overstimulering. Noget som eksempelvis er svært i løbet af en lang skoledag, så det er vi glade for at slippe for. Dette giver os et harmonisk og balanceret liv.

Jeg har også oprettet en gruppe på Facebook for hjemmeundervisere i vores amt. Og vi arrangerer en ugentlig aktivitet hvor vi går en tur, griller på stranden etc. En fin mulighed for dem der ønsker et netværk med andre hjemmeundervisere. Vi har nogle familier i gruppen der ønsker at starte op, og da er det fint for dem at kunne stille spørgsmål og snakke med andre. Børnene kan lege i en naturlig setting med andre i alle aldre, fra babyer til voksne. Og fint at kunne vise til disse aktiviteter når man har tilsyn. Idet tilsynet går meget op i det sociale, ikke så meget om behovet til den enkelte. Så kan man tjekke af for det.

Har I oplevet kritik af jeres livsstil? Hvordan håndterer I det?

Nej, dem der kender mig, ved at jeg altid har gået andre veje end flertallet. Og når jeg fortæller om hvilke fremskridt min søn har haft i den tid vi har unschoolet, bliver de enten meget interesserede, ønsker gøre det samme eller siger jeg bør holde foredrag om det. Udelukkende positivt.

Hvilke udfordringer har I haft ved unschooling?

Unschooling ligger naturligt for os, så vi har ikke haft nogle udfordringer.

Hvad er dit bedste råd til andre der starter ud?

1. Skriv et godt værdigrundlag. 2. Skriv et godt værdigrundlag :-)

Igen, samarbejdet med kommunen afhænger kun af den grad af forståelse I har mellem jer. Gerne inden opstart, skriv ned jeres tanker og metoder. Vær forberedt. Revider værdigrundlaget om nødvendig for at opnå forståelse. Fokuser på barnets behov, vis at du tager ansvar og at dine beslutninger er velovervejet. Stå urokkelig som et træ. Din selvtillid mærkes. Hav i baghovedet, at kommunen som regel kun har erfaring med traditionel skole. Jeg tror ikke der findes dårlige tilsyn, bare u-informerede tilsyn. Og det er dit ansvar at informere det.

Nervesystem & Traumeheling

"De første 7 år er de vigtigste år i vores liv.

I disse år får vi skabt vores fundament.

*Når fundamentet ikke er stabilt, bliver vores liv bygget på en ustabil
undergrund, som kan skride sammen til enhver tid.*

Som voksne henter vi os selv hjem igen.

Men hvad hvis vi kunne beholde os selv fra starten af?

Hvordan ville verden så se ud?"

Af Klara Guld

Børn bliver påvirket af traumer fra alle fronter: gennem institutionaliseringen, overdrevent indtag af stimuli, kropslig forgiftning, i familien, i sammenhæng med andre mennesker og på et kollektivt plan gennem den forbindelse vi har til hinanden.

Når du er påvirket af traumer, er der en del af din livskraft, der ikke får lov til at strømme.

Du skal forestille dig, at din krop er ligesom et træ. Gennem træets årer flyder vand ud til alle dele af træet, men hvis der er blokeringer i nogle af årene, vil vandet ikke strømme frit, og det vil resultere i, at træet ikke opnår sin fulde krone.

På samme måde indeholder vi mennesker "årer" i den forstand at vi har et stort nervesystem, der berører alle dele af vores krop.

Når vi oplever et traume, der ikke bliver bearbejdet, sætter det sig helt fysisk i kroppen som en blokade, og vi kan ikke udleve vores fulde potentiale på jorden.

Vi vil opbygge overlevelsesmekanismer, der oftest hverken er gavnlige for os eller dem omkring os.

Et traume er kort fortalt, når en oplevelse føles overvældende, og man ikke får bearbejdet den eller bliver mødt af mennesker omkring sig på en balanceret måde.

Derfor kan hændelser, der synes banale, være dybt traumatiserende for et individ.

Den gængse opfattelse inden for traumer i dag er, at de bunder i familiens, systemets og samfundets påvirkning af dig som barn.

Men vi skal endnu længere tilbage til det eksistentielle tema mellem mørke og lys.

Onde kræfter i verden har installeret traumer i os alle for at forhindre folk i at være i kontakt med sin guddommelige livsenergi.

Traumepåvirkningen er en af hovedårsagerne til, at vi ser så meget afhængighed, smerte, ødelæggelse og narcissisme i verden.

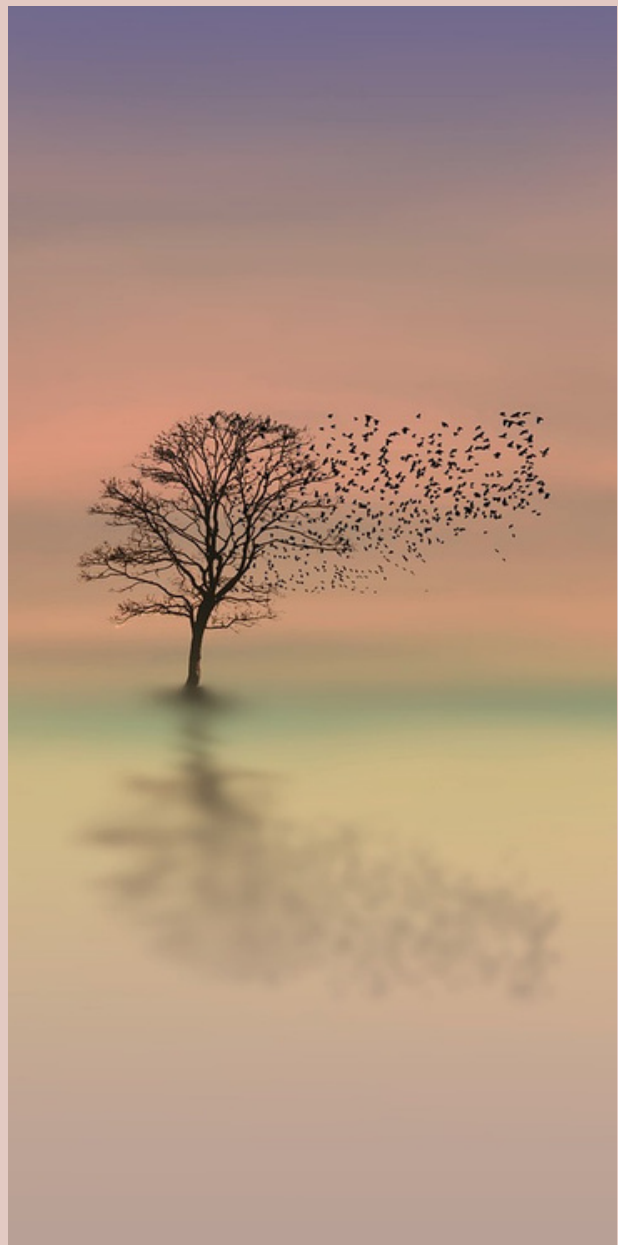
Energien ønsker at infiltrere vores fysiske, spirituelle og mentale "systemer" og bruger traumer som sit redskab.

Når man oplever et traume, giver det splittelse, og når du er blevet splittet i din bevidsthed, er det lettere for energien at komme ind og deraf lettere at kontrollere dig.

Værst er det gået ud over børnene.

Børn kommer til verden med den allerhøjeste livskraft, hvorfor det har været vigtigt for energien at arbejde gennem systemiske mekanismer og dæmpe det lys, børnene kommer ind med fra så tidlig en alder som muligt (inklusive os).

Det kan lyde makabert eller langt ude, at en "energi" fodrer på mennesker ved at påføre os traumer, men vi kan ikke fornægte, at der er mere til verden, end vi kan se med vores fysiske øjne. Energi eksisterer på mange planer, og vi som mennesker kan kun se 0,00035 % af lysspektret, hvilket siger en del.

Vi skal som forældre, omsorgsgivere og fakkeltænder selv gå vejen ift. vores nervesystem og heale vores traumer, så vores børn og børnene i verden kan læne sig op af os, fordi vi har et stærkt **fundament**.

På den måde stopper vi den generationelle traume cyklus, vi alle har været en del af.

Vi ved i unschooling miljøet, at børn selv er i stand til at lære, og alt vi kan gøre er at støtte og inspirere dem til at finde læring for dem selv.

Det samme gør sig gældende i traumearbejdet.

Så hvor skal du starte?

① Først skal du undersøge

og forstå nervesystemet og dine instiktive overlevelsesmekanismer (frys, kamp, flugt) - Irene Lyon og Peter Levine er inspirerende lærere at tjekke ud.

② Dernæst skal du lægge mærke til

din krops sansninger og impulser i dette nu
→ Hvornår bliver nogle sansninger tydeligere?

③ Observer hvad du oplever

som stressende situationer i din dagligdag? Hvordan reagerer din krop?

Vær med disse reaktioner og se om der kommer noget fra dem
→ eksempler på reaktioner: spændinger i dele af kroppen, hjertebanken, sved, kolde hænder, overtænkning, følelsesløshed, brændende fornemmelse.

④ Begynd at forstå dine sansningers ophav

→ når du er tilstede med din krops sansninger, kan der dukke minder op
→ traumatiske minder sætter sig fast i kroppen og har et naturligt udløb, jo mere vi giver plads gennem nærvær
→ selvhjælpsmetoder som TRE-terapi, meditation, isbade, yoga osv. kan alle være gavnlige redskaber, men skal bruges som svar til kroppens tilskyndelser og ikke kun vores logiske sind.

5 Lad kroppen have de reaktioner

den skal have, når du laver nye nervebaner i hjernen

→ har du brug for at ryste? råbe? "kvæle" et håndklæde? "løbe" væk? sige grimme ord? græde? - Find pladsen til det.

→ det er ofte rart at have en tryk person ved siden af os enten veninde eller partner, der kan støtte os, når vi dykker dybere ind i vores krops følelser.

→ nogle gange ved vi ikke, hvor et traume stammer fra, eller om vi har nogen traumer overhovedet, men pludselig ryster kroppen helt vildt. Da er det vigtigt at tillade den at gøre netop dette, da der herigennem sker en traumeforløsning.

6 Læg mærke til hvad dine omgivelser viser dig

Dine relationer? Situationer? Og forholdet til dig selv?

→ tiltrækker du ubehagelige mennesker, situationer osv. er det højst sandsynligt fordi, der ligger en overbevisning som har til grund i et traume.

7 Opret nye måder at handle på

ift. dig selv, din familie og andre omkring dig → en vekselvirkning mellem det kognitive sind og dine sansninger. Din kapacitet skal opbygges lige så stille over tid, som hvis du hælder vand fra det ene glas til det andet: en lille smule af gangen og ikke det hele.

→ begynd at reflektere over nye ting at sige og gøre, der vil give dit nervesystem lettelse.

8 Hav tålmodighed med dig selv i processen!

Klara Guld er en ildsjæl, der brænder for at hente børnene HJEM. Fysisk, mentalt og spirituelt. Gennem sit arbejde i en offentlig institution blev det meget tydeligt for hende, at noget er grueligt galt med systemet. Derfor startede hun et hjemmeskole-fællesskab for mødre der søgte netværk og samarbejde. I de senere år har hun fordybet sig i traumer, og i hvordan nervesystemet fungerer. Find Klara på Instagram [HER](#)

Af
SARAH BEALE

Er børn virkelig som vi tror?

Når folk hører vi hjemmeunderviser, er den første reaktion (efter "hvad med det sociale?!") meget tit noget lignende:

"Hvaaaad, underviser du dem alle sammen selv?"

Folk er som regel meget nysgerrige på hvordan det ser ud, eftersom de hovedsageligt har deres erfaring fra skolesystemet, eller fra hvad "eksperter" har skrevet i en bog.

De fleste er vant til aflevere deres børn omkring kl. 8, hente dem ved 16-tiden, og så manøvrere de få timer derfra og til sengetid.

Weekenderne er typisk fyldt op med ting som fodboldtræning, gymnastik, klaver, museumsbesøg eller frokost med bedsteforældrene.

Med andre ord, livet er super skemalagt. Ikke så underligt, at folk forestiller sig at det samme gør sig gældende for hjemmeundervisere og at de tror jeg er en slags superwoman!

Virkeligheden er dog, at "hjemmeskole" langt hen ad vejen er en myte. Det kan godt være, at de første uger for en ny hjemmeunderviser-familie ser sådan ud, men før eller siden finder de fleste ud af, at det ikke behøver at se sådan ud OG ikke mindst, at mulighederne er uendelige.

Der er dog noget, man lige skal opdage først, hvilket kan opsummeres sådan her:

"Børn er slet ikke sådan som vi tror"

Jo længere min familie har bevæget sig væk fra det konventionelle paradigme, og jo mere jeg har observeret mine egne og andres børn - desto mere indser jeg, hvor lidt de fleste voksne forstår om børn. Jeg vil gå så langt som til at sige, at vi generelt som samfund faktisk ikke har nogen idé om hvad børn vil, eller hvordan de rent faktisk ER.

Man kan sammenligne det lidt med dyr i zoologisk have (og nej, det mener jeg faktisk ikke er en overdrivelse) på den måde, at dyr i fangenskab opfører sig unaturligt i forhold til deres frie artsfæller.

Hvilket leder til spørgsmålet: mon institutionaliserede børn, eller børn der vokser op i en kontrollerende, autoritær ramme opfører sig anderledes end børn der vokser op i frihed?

Hvad nu, hvis det i virkeligheden ikke er naturligt for børn at sidde stille ved et skolebord, modtage kedelig undervisning, og være begrænset til nogle timer om dagen med fri leg og bevægelse?

Hvad nu, hvis det ikke er naturligt kun at lege med børn der er født samme år som én selv?

Hvad nu, hvis det ikke er naturligt at man skal kunne cykle, sidde stille, binde sine snørebånd, kende hele alfabetet, huske sit telefonnummer osv. Listen af eksempler er endeløs...

Realiteten er, at forventningerne til børn er enorme. Mange børn KAN naturligvis godt alle de her ting. Men ingen taler rigtig om hvor opslidende det må være, hele tiden at skulle leve op til et rigtigt (skole)skema. Hvilket igen fører til spørgsmålet:

Mon de udfordringer vi ser børn have i dag, kunne være symptomer på et (skole)liv fyldt med krav?

Og hvis de er, ville det så ikke være en kæmpe gave for vores børn, at vi holdt op med at stille alle disse krav til dem, og blot lod dem leve deres liv?

Sove så længe de vil. Spise når de er sultne.

Gå klædt som de har lyst til. Eksperimentere med deres frisure. Fordybe sig i det der interesserer DEM. Stille akkurat så mange, eller få, spørgsmål som de har lyst til. Vælg deres egne venner.

Første gang det gik op for mig, at mine børn ikke var helt som jeg havde forventet, eller som jeg var blevet fortalt, var da min ældste var omkring to år. Jeg havde sådan glædet mig til krea-projekter, madlavning, eventyr og socialisering. Jeg havde forestillet mig, at jeg organiserede det hele, og at min datter selvfølgelig bare fulgte med planen. Men det viste sig, at hun havde MENINGER OM TINGENE!

Hun ville vide hvor vi skulle hen, når jeg spændte hende fast i autostolen - og protesterede hvis det var noget hun ikke havde lyst til. Hun afviste pure mine ellers så opfindsomme idéer om fingerstrikk eller flyvemaskiner lavet af ispinde, og ville meget hellere bare klippe og klistre uden dagsorden. Gæt selv hvordan det gik, da jeg præsenterede hende for mit superduper "hjemmelavet julegavepapir-projekt"....

Alt det jeg har observeret hos mine egne børn (og hos andre skolefrie børn) som er aldeles anderledes end hvad jeg havde forventet, kunne seriøst fylde en bog i sig selv. I begyndelsen tænkte jeg, at det nok bare var mine børn, og at der måtte være noget galt med min måde at være mor på - for hvorfor i alverden skulle de ellers være så egenrådige???

Efterhånden som alle i min familie er blevet ældre, og vi har taget endnu mere afstand fra et traditionelt, magtbaseret opdragelsesparadigme, er jeg dog i stedet blevet mere og mere overbevist om, at det handler om noget andet. At børn hvis dagligdag ikke er styret af deres forældre og/eller af skolesystemet, ikke blot opfører sig "anderledes" - men faktisk nok tættere på det naturlige - fra en biologisk vinkel - end vi er klar over.

Jeg er mere iagttager end videnskabelig ekspert når det kommer til børn, men overraskende mange fagfolk som har kunnet observere børn i mere "naturlige" omgivelser (ie. udenfor voksenkontrol) deler de tanker jeg gør mig.

Den generelle opfattelse i dag er, at børn ikke kan lære at læse med mindre de bliver undervist i det eller at babyer ikke kan lære at sove uden søvntræning. Blot to eksempler på sejlivede myter om børn. Måske ender vi inden længe med at have glemt alt og erstattet ældgammel visdom med flere fabrikerede historier om at små børn skal have decideret undervisning for at lære at gå, kravle op ad en stige eller andet i den dur.

Nu sidder du måske og tænker, at alt det her er lige lovlig langt ude. Men jeg synes det er bemærkelsesværdigt hvordan vi - i løbet af relativt kort tid - fuldstændigt har fået normaliseret ting i forhold til børn, som simpelthen ikke er naturlige.

For eksempel at man skal have 25 bedste venner på samme alder som én selv. Som alle sammen skal inviteres til ens fødselsdag og underholdes med skattejagter, balloner og gaveposer. Jeg ved ikke om det er sådan alle steder, men i England og i Australien (hvor jeg er fra) er der i hvert fald store forventninger til børnefødselsdage. De skal være gigantiske og spækket med organiserede aktiviteter.

Når børnene går hjem, skal de have en godtepose fyldt med slik og små plastikdimser med, som tak for deres tid og gaver. Mine børn har faktisk aldrig været fan af den slags fødselsdagsfejring. De vil meget hellere bare lege med deres nærmeste venner, og måske spise lidt kage og is selvfølgelig! Jeg har ofte tænkt over, om det ER mine børn der bare er virkelig mærkelige, eller om det er alle andre der er det....

Anyway, det man kan konstatere blandt unschoolede børn er, at de vitterlig er "herrer over eget liv". De får det til at ske, som de ønsker skal ske, og ofte uden som sådan at spørge om lov, fordi de ikke har en forventning om, at nogen skulle forsøge at stoppe dem. De ved, at deres liv er DERES og at selvom de selvfølgelig både efterspørger og til tider har brug for vejledning, så er langt de fleste beslutninger deres egne.

Den konstatering er så systematisk blandt alle de børn jeg har mødt, at jeg simpelthen er nødt til at spørge: mon det er fordi det faktisk er sådan børn er indrettet fra naturens side? Som selvstændige, frie individer der ikke har brug for at blive kontrolleret, manipuleret, underlagt et skema og spørge de voksne om lov hele tiden....

Sarah er mor til 4 vilde og frie børn i alderen 8-15 år. Dagligdagen er ofte rodet, larmende, udfordrende og fantastisk - men hun ville ikke under nogen omstændigheder vælge om, for som hun siger: "Jeg er 100% overbevist om at ALLE mennesker fødes som frie og suveræne væsner - men frihed betyder ikke, at alting altid er nemt!"

Du kan finde Sarah på therenegademum.com eller på [Facebook](#) hvor hun deler filosofiske overvejelser og keep-it-real glimt fra hverdagen med unschooling.

TEMA: UNSCHOOLING PÅ FARTEN

Af Luna Maj Vestergaard

Hvad sker der, når man tager unschooling og kombinerer det med at rejse ud i verden i kortere eller længere tid?

Man får begrebet *worldschooling* – et fænomen der er vokset eksplosivt over det sidste årti. Alene i FB-gruppen [We are Worldschoolers](#) er der mere end 14000 medlemmer!

Min egen familie startede med at rejse på fuldtid tilbage i 2016, hvor vi flyttede til Paris i tre måneder. Det blev startskuddet til en livsstil som moderne nomader, der har bragt os vidt og bredt omkring i både Danmark og udlandet. Vores første store internationale eventyr var i efteråret 2018, hvor vi rejste til Thailand for at deltage i Project World School Family Summit som fandt sted i Chiang Mai.

Det er en helt speciel oplevelse at mødes med så mange andre familier, der har den samme enorme rejseglæde og tilgang til livet. Fællesskab er vigtigt, også for mennesker med en nomadesjæl. Derfor er det også en af ting der går igen, når talen falder på unschooling i det hele taget, men i særdeleshed i forbindelse med rejselivet.

OBS: Jeg anvender i denne artikelserie en definition af *worldschooling* som værende 'unschooling på farten' samt primært fuldtids- eller længerevarende rejseliv. Det er dog ikke den eneste forståelse af begrebet, og der findes mange familier der rejser i skoleferier og kortere perioder, samt praktiserer mere struktureret hjemmeundervisning eller benytter lokale skoler undervejs.

"DEN REJSENDE LANDSBY"

visionen om at alliere stabilitet og forpligtende
fællesskab med frihed og eventyr

Nikolaj Astrup Madsen og Michelle Rødgaard-Jessen havde en drøm: at skabe et omrejsende community af rejseglade familier, hvor frihed og eventyr går hånd i hånd med den stabilitet og samhørighed som kun kan opbygges gennem længerevarende, kontinuerlige relationer. Det de så for sig eksisterede ikke, så derfor tog de beslutningen om at skabe det selv, og nu er drømmen på vej til at blive til virkelighed!

Projektet om Den Rejsende Landsby så dagens lys sidste år, og jeg har snakket lidt med Nikolaj om hvad det egentlig er det hele handler om.

Hvordan opstod ideen om en 'rejsende landsby' ?

Det hele startede egentlig, da vi på et tidspunkt blev spurgt, hvordan vi havde tænkt os at fortsætte vores livsstil med utrolig mange rejser og udlandsophold, når der en dag kom børn til.

Det var tilbage i 2017, som var et helt vildt rejseår for Michelle og jeg, hvor vi boede flere måneder i Frankrig og i Malaysia, og derudover var i både Nepal, Nordkorea, Iran og andre steder.

Spørgsmålet satte gang i mange tanker hos os, og fik os til at overveje helt konkret, hvordan en kombination af rejseliv og familieliv kunne se ud for os.

Der findes allerede mange 'pop-up' fællesskaber rundt om i verden, hvordan er jeres projekt anderledes?

For os har det været vigtigt, at konceptet indeholder et stærkt element af engagement. Vi ønsker et forpligtende fællesskab, hvor de deltagende familier involverer sig i projektet fra dag 1 og på den måde er investeret i det på en anden måde, end hvis man for eksempel blot tilmelder sig noget en uge eller to, som er organiseret af andre. Her er det de samme mennesker, der skaber projektet fra bunden og fører det ud i livet. Vi bliver i alt 75 voksne og børn der skal rejse sammen i fire måneder!

Hvordan får man så stort et projekt stablet på benene?

Det hele startede med at jeg i september sidste år satte en hjemmeside op, som præsenterede vores vision. Lynhurtigt var der tre andre familier som henvendte sig og var klar på at være med. Henover vinteren holdt vi over 15 møder og fik lagt fundamentet for projektet. I januar åbnede vi for et spørgeskema, som man kunne udfylde hvis man var interesseret i at blive en del af 'landsbyen' og det var der mere end 50 familier der gjorde!

Vi holdt samtaler over zoom med de interesserede, og det var selvfølgelig ikke alle der rent faktisk kunne eller ville deltage når det kom til stykket, men da vi nåede til februar måned, havde vi 17 yderligere familier om bord. Alle familier betaler et indskud i projektet på cirka 3000\$ som går til forskellige community events, fællesspisninger, leje af lokaler og andet, og for at sikre deltagelse og budget, har alle skullet indbetale 50% af beløbet ved tilmelding.

Nu er vi så der hvor vi arbejder videre på at organisere det hele i fællesskab, via et slags virtuelt 'town square' hvor alle 38 voksne deltagere mødes og diskuterer og planlægger. Her nedsætter vi arbejdsgrupper der tager sig af forskellige aspekter, for eksempel fællesspisninger, budgetstyring eller hvilke aktiviteter der kan tilbydes undervejs.

Hvordan er sammensætningen af deltagere?

Det er et meget internationalt projekt med familier fra otte forskellige lande: Danmark, USA, Mexico, Indien, Tyskland, Irland, Holland, Italien. I alt 38 voksne og 37 børn i alderen 0-12 år.

Hvornår rejser I og hvor i verden skal I hen?

Vi rejser fra januar 2024 og fire måneder frem. Der er tre forskellige destinationer: Hoi-An (Vietnam), Koh Lanta (Thailand) og Kyoto (Japan) med lidt over en måned hvert sted.

Hvad ser I for jer i forhold til børnenes hverdag?

En af vores grundtanker i ideen om en rejsende landsby er, at der bliver skabt et fællesskab for børnene, som bliver et genkendeligt og trygt rum, fordi de kan nå at lære hinanden rigtig godt at kende på fire måneder. For Michelle og jeg, er det et meget vigtigt aspekt af konceptet, at det er de samme mennesker, både voksne og børn, man møder hver dag.

Ideen med en 'landsby' er også, at vi er mange voksne der kan tage sig af børnene på forskellige måder. Nogle kan organisere aktiviteter og man kan hjælpe hinanden med pasning. Alle familier er selvfølgelig hovedansvarlig for deres egne børn, men ingen behøver stå alene med opgaven eller skulle sørge for alle sociale aktiviteter selv.

Hvordan skriver unschooling sig ind i jeres projekt?

For os er læring noget der sker hele tiden, og jo friere det kan være, jo bedre. Vores tanker med den rejsende landsby er netop, at unschooling får super gode vilkår for at udfolde sig ved at man dels er ude i verden og opleve, dels at der er rigtig mange voksne til at facilitere og understøtte leg og læring.

Måske er der nogen der vil lave krea-projekter med børnene, andre vil måske organisere en fodboldkamp eller tage på et museum. Jeg tror slet ikke at der er behov for at dagligdagen i sådan en landsby skal være særlig struktureret eller skemalagt, for der vil helt naturligt opstå massevis af læringsrige situationer.

Vi tager personligt ikke udgangspunkt i hvad eller hvordan vores børn skal "lære noget" men i hvordan vi som familie trives og hvordan vi ønsker vores liv skal være. Det er det som er vores fokus og grundlag både for vores egen hverdag og for ideen med den rejsende landsby.

Hvilke tanker gør I jer om fremtiden?

Projektet er på en måde en test af hvordan vores personlige drøm om et levestilsskema kan fungere i virkeligheden. Det bliver rigtig spændende at se hvordan det kommer til at udforme sig, og hvad det fører til efterfølgende. Jeg kunne personligt sagtens forestille mig et koncept der kan udvikles på, hvor man havde forskellige rejsende landsbyer rundt om i verden hele tiden.

Vi er selv nomader i sjælen, men trives stadig godt i at have en base. For os handler det her projekt derfor rigtig meget om at føre nogle drømme og værdier ud i livet konkret, og teste dem mod virkeligheden.

Den rejsende landsby er på en måde vores bud på hvordan unschooling og rejsefeber kan kombineres på en måde som er bæredygtig i det lange løb, ved at tilbyde både eventyr og stabilitet.

Nikolaj og Michelle arbejder begge remote, og har rejst meget og meget både før og efter de blev forældre.

De er meget investerede i at hjælpe andre med at opnå en større grad af frihed i deres liv, så der er plads til det der virkelig betyder noget, og det gør de blandt andet gennem deres podcast Det Frie Arbejdsliv som du kan finde [her](#).

De har begge selvstændig virksomhed, og hjemmepasser i fællesskab deres børn Kai (4) og Iris (1).

Læs mere om Den Rejsende Landsby her: travelingvillage.com

Hvordan 17 hjemmepassede danske børn pludselig var samlet på den samme legeplads i en lille by i det sydlige Spanien!

"Bare fordi vores vej i livet er anderledes end så mange andres, betyder det ikke, at vi er gået forkert. Vi føler os ikke længere som rumvæsner på den forkerte planet, der er andre ligesom os. I går var en dag fuld af MENING."

Sådan skrev Anders og Cecilie Kjærulff Ebsen i et FB-opslag i februar måned. De befandt sig på det tidspunkt i Nerja i Andalusien, sammen med otte andre danske familier. Ikke fordi de havde aftalt at være der, men sådan var det bare (næsten) helt tilfældigt, og det spontant opståede community skulle vise sig at blive en helt fantastisk oplevelse for både voksne og børn.

-Vi havde lige pludselig den her 'landsby' som så ofte mangler, når man har valgt et liv udenfor de traditionelle rammer med institution og skole. Børnene legede og legede, og de voksne hyggede, tog på vandreture og spiste frokost sammen. Der har været en virkelig stærk følelse af fællesskab og samhørighed, som vi alle sammen har lyst til at genskabe og udvikle på, fortæller Anders.

Familierne kom i kontakt med hinanden via de sociale medier. Nogle havde været i området i længere tid, andre var lige kommet til - men fælles for dem alle er, at de har valgt en anderledes livsstil som betyder, at de kunne finde sig i det sydlige Spanien på en helt almindelig februar-dag.

Modsat mange andre worldschooling-grupperinger, var denne ikke planlagt på forhånd. Den opstod spontant, og udviklede sig derfra.

Folk bød ind med hvad de havde lyst til, og det kunne være alt fra en tur på legepladsen, til yoga eller en kvindecirkel på stranden. Mest af alt var det et værdi-fællesskab, som gav Anders og Cecilie nogle andre "rumvæsner" at spejle sig i. Noget de har savnet i deres indtil nu seks år som hjemmepassere.

- Vi er jo alle sammen forskellige, men oplever det samme behov for et tilhørsforhold og kontakt med ligesindede, så at se hvordan den her gruppe har udviklet sig til et autentisk fællesskab med så mange delte visioner, tanker og drømme er simpelthen så skønt, siger Cecilie.

Hvad fremtiden bringer for den lille 'dansk koloni' i Nerja er der ingen der ved på nuværende tidspunkt, men ideerne spirer og selvom familierne nu er spredt or alle vinde igen, er både Anders og Cecilie overbeviste om, at det ikke er sidste gang de frie familier i Andalusien samles!

Læs mere om Anders og Cecilies "helt u/normale liv" [HER](#)

Chateau Coliving: World School Pop-Up på et vaskeægte fransk slot i Normandiet!

Noget af det der stort set altid bliver sat spørgsmålstegn ved, når folk hører om unschooling, er den med "det sociale" - hvordan opfylder man børnenes (og sine egne!) behov for leg og fællesskab, når man står udenfor de konventionelle rammer hvor dette foregår?

Svaret er langt mere enkelt, end spørgerne oftest forestiller sig, for fællesskaber og social interaktion findes jo overalt - men det er selvfølgelig rigtigt, at det kan være nødvendigt at være en del mere opsøgende og proaktiv omkring det, end man behøver når ens børn går i skole eller institution. Hvis man så derudover tilføjer "omrejsende" til ligningen, ja så er det klart, at der skal lidt mere til, for at få det hele til at gå op i en højere enhed.

Men det er stadig både muligt og faktisk ikke nødvendigvis svært, at skabe relationer, også meningsfyldte og vedvarende, selv når man lever et liv på farten. Et eksempel på dette er det nyligt overståede Worldschool Pop-Up HUB som fandt sted i Normandiet den første uge i maj. Her var over 30 familier fra hele verden samlet til en uge propfyldt med sociale aktiviteter og udflugter. En del boede på selve slottet, der fungerer som et co-living space der kan lejes til events som netop dette. Andre kom i autocamper eller van, og parkerede udenfor. Andre igen havde lejet bolig i nærheden.

Fælles udeleg

Selve eventet var af en uges varighed, men som det ofte er tilfældet ved de her samlinger, så var mange familier rejst til Normandiet flere uger i forvejen. Nogle vælger også at rejse videre sammen efterfølgende, og der opstår på den måde flere mindre, længerevarende fællesskaber.

Vi kunne ikke deltage hele ugen, men jeg havde tilmeldt os, fordi vi skulle til England i starten af maj, og så var det jo lige på vejen derved. Det viste sig, at "på vejen" nok var en lidt optimistisk definition af den konkrete placering af hvor eventet foregik, da det faktisk var mere end 400km sydligere end Calais (hvor man tager Eurotunnel til England) men well, når man i forvejen har kørt +1500km, hvem hænger sig så i den slags detaljer?!

Mont saint-Michel

Det var anyway absolut de ekstra km værd, da vi udover at deltage i pop-up og møde nye spændende mennesker, også fik set Mont Saint-Michel, som jeg har haft på min bucket list i årevis.

WORLDSCHOOLING I PRAKSIS

snapshots fra et pop-up

En af de familier der deltog i det franske pop-up er Carla & David, og deres to børn Roberto og Greta. De har rejst på fuldtid siden 2018. Det var egentlig slet ikke meningen, at det var det der skulle ske. Til at starte med, havde de faktisk bare haft en plan, om at flytte fra Tenerife til fastlandet, men da de først havde solgt alt og var kommet til Spanien med deres van begyndte eventyret at trække i dem, og de besluttede at rejse lidt rundt i Europa først. Undervejs hørte de tilfældigt om et 'worldschooling summit' i Thailand, og pludselig var de fløjet afsted om på den anden side af jorden, for at være med til det. The rest is history, som man siger!

De sidste 5 år har familien rejst i over 15 europæiske lande, plus Thailand og Mexico. De finansierer deres omrejsende liv ved hjælp af opsparring og selvstændig virksomhed. David rådgiver andre rejsende om køb og ombygning af van, og Carla driver en mentorbusiness målrettet det spansktalende worldschooling-community. På spørgsmålet om, hvad nogle af deres bedste rejseminder er, lyder svaret blandt andet: at se nordlys i Norge og køre i scooter med sidecar i Thailand. En anden meget sjov og speciel oplevelse, var da de tog færgen fra Grækenland til Italien, og overnattede i telt på dækket i stedet for at sove i en kahyt, fortæller Carla.

Lige nu er familien på vej til Tenerife for at besøge venner og familie over sommeren. Til efteråret er de selv værter for to worldschooling events i Spanien, og efterfølgende lyder programmet muligvis på endnu en vintersæson i Norge. Dog er der som for mange andre nomadefamilier aldrig rigtig noget der ligger 100% fast.

Deres bedste råd til andre der drømmer om det frie rejseliv: Spring ud i det! Beslut dig for hvad du vil, og tag så det første skridt. Der er tusind forskellige måder at gøre det på, find den der passer til dig og din familie.

Sarah & Mass samt børnene Cosimo, Emma & Luca var også med til pop-up i Normandiet.

Deres nomadeliv startede med en rejse til Thailand, som de simpelthen bare ikke havde lyst til at tage hjem fra igen – så de besluttede sig for at sælge alt og rejse ud i verden på ubestemt tid. Indtil videre har eventyret været 5 år og bragt dem til hele 47 forskellige lande! For Sarah & familien er det bedste ved rejselivet de mange forskellige kulturer og traditioner man får indblik i, og de mange venskaber man knytter undervejs.

– Vi elsker også alle sammen at blive udfordret på vores komfortzone, hvilket sker hver gang vi ankommer til et nyt land og skal forholde os til nye omgivelser, anderledes mad og alt muligt andet. Det er virkelig med til at udvide din horisont, siger Sarah

Familien rejser på flere forskellige måder. Lige nu kører de rundt i Europa i autocamper, men inden længe parkerer de deres rullende hjem hos nogle venner, og hopper på et fly til Island. Herfra skal de på et krydstogt til Grønland, noget der har stået på deres bucket list i flere år. Økonomien i det hele hviler primært på indtægter fra nogle udlejningsejendomme som de har investeret i for år tilbage. Derudover er Sarah med-forfatter til tre bøger om blandt andet netop rejselivet, og snart udkommer hun med sin første børnebog. Deres bedste råd til andre er at kaste sig ud i det, uden nødvendigvis at lægge langvarige planer. Det behøver ikke at vare fem år! Man kan rejse på mange forskellige måder, og selv hvis dit budget er meget lavt, er der muligheder som for eksempel housesitting eller workaway. Det gælder om ikke at lade sig stoppe, men finde den vej der passer til netop din situation.

følg familien Lorimer de Santi her:

The 5 World Explorers

Fra Villalejlighed i Valby til Veteranbus i Spanien (& videre)

Familien Conrad har levet uden en fast base siden juni 2018. Først købte de en veteranbus og lejede deres hus ud. Efter et år solgte de også huset. For dem betyder nomadelivet, at de har friheden til at opholde sig der hvor de allerhelst vil, og det har været en fuldstændig vidunderlig livsstilsændring for familien, at overgå til at være on the road på fuldtid. Da vi mødtes til pop-up i Normandiet, spurgte jeg, om de ville fortælle lidt mere om deres historie og livsstil.

Hvorfor valgte I at blive nomader? Det er et komplekst svar der ligger bag det her. Vi har nok begge to altid haft en skør rejsende onkel Max (husker I ham fra Fragglerne?) dybt indeni. Lige siden vi fandt sammen har vi talt om at rejse mere og mere, om at leve on the road og udforske verden sammen. Alligevel havnede vi somehow i det lidt mere almindelige liv med huslån, base i København, børn og 8-16 job. Cecilie overlevede en kræftsygdom i 2010, og vi levede nogle år med truslen om at den ville vende tilbage. Samtidig med at vi fik vores fjerde barn og begyndte at unschoole.

Sygdommen havde truet os med det allerværste senarie, og i kølvandet på det blev det endnu mere grotesk, at rumme alle de downsides der er ved et liv finansieret af kontorarbejde og baseret i et kæmpe hus. Vi ville bare gerne have vores timer sammen. Så da vi i 2015 på en måde fik dem tilbage (Cecilie blev erklæret cancerfri) gik det stærkt. Cecilie havde besluttet sig for aldrig at gå på arbejde igen mens hun var syg, og vi havde den skønne kombination at Cecilie lider af winterblues og Jesper er allergisk overfor alt fra april til september. Så det var tydeligt at det var nedbrydende for vores liv at blive i Danmark på fuld tid. Desuden ville vi gerne vise vores børn at verden er stor og fantastisk, og fyldt med muligheder for at leve et liv med alle antenner ude og sanserne åbne dag og nat. Der går let trummerum og sump i et liv, hvor man er det samme sted hele tiden. I hvert fald for os.

Vi tænkte, at rigtig meget af kontorarbejdet betalte for huset, så hvis nu vi bare flyttede ud i bilen ville vores pengebehov falde voldsomt. Derfra var det stort set bare at arbejde på det. Løse alle de praktiske udfordringer og komme af sted. Det er nemmere end man tror.

Den største opgave i det hele var at skabe en online indkomst, så det arbejdede vi intenst på i nogle år, mens alle de andre brikker faldt på plads. Retrospektivt vil jeg sige, at vi kunne have gjort det markant mere simpelt: Bare solgt huset med det samme og fyret af sted i den bil, vi allerede havde – men vi valgte at fremleje for en sikkerheds skyld, at opbygge en stabil indkomst i firmaet og købe samt ombygge en bus.

Kan I nævne nogle highlights fra jeres fem år on the road? Vi plejer at sige: "Eventyret er menneskerne". Det mest interessante og vilde vi har oplevet, er mødet med mennesker. De er så fuldstændig fantastiske, dem vi møder: Forskellige, vilde, modige, skøre, kloge, stærke, fulde af kærlighed, gå på mod og kreativitet. De bærer på historier som er værd at lytte til og der er altid noget at lære af et nyt venskab.

Så er der steder, som vi har elsket og vender tilbage til. For eksempel Istanbul, Katalonien, Paris, Algarvekysten, Sicilien eller Caminoen (Santiago de Compostela). De steder har alle hver sin vibe, forskellig natur, kultur som overrasker og forundrer os og planter dybe rødder ind i vores sjæl, somehow. Det er svært at forklare. Vi elsker at gå lange ture i naturen og i storbyer,. Men det vigtigste er de mennesker der undervejs er blevet vores venner, og som har gjort så stor en forskel for os.

Hvordan tjener I penge? Cecilie er uddannet psykolog og har gennem mange år coachet forældre der ønsker at leve mere i harmoni som familie. Hun arbejder med forældre som har lyst til at finde et mere virkeligt og meningsfuldt liv for hele familien, meget ofte med familier som vælger at unschoole, men egentlig i det hele taget med familier som bare er trætte af at alting er skrig og skral og besværligt. Og så selvfølgelig med mennesker der er på en eller anden måde kommet til skade indeni og har brug for støtte til at udfolde sig i livet, uden at få at vide at løsningen er skole og arbejde og system i tingene.

Jesper arbejder med digital markedsføring for en række NGO'er. Derudover har vi hjemmesiden handpancourses.com hvor folk kan tage et online kursus i at spille på handpan. Vores indkomst er fordelt mellem ovenstående arbejde og afkast på investeringer. Ca. 65 % af vores indtægt kommer fra vores investeringer.

Hvordan ser de kommende måneder ud for jer? Altså vi skriver jo altid planer med en blyant. Vi oplever, at det er vigtigt at HAVE en plan, men at det er præcis lige så vigtigt at være åben for at den ændrer sig. For det gør den alligevel hele tiden.

Vi har lige boet en måneds tid sammen med tretten andre familier på et slot i Normandiet. Nu rejser vi så tilbage til Danmark for første gang i otte måneder. Det handler selvfølgelig mest om familie og venner, og om et dejligt gensyn med vores by, København, som vi holder meget af. Vi har to uger i Danmark. Så tager vi to uger til Sverige (ødegård, venner, familie), inden vi tager tilbage til Danmark igen i yderligere to uger.

Som det ser ud lige nu, skal vi dernæst mødes med to forskellige familier i Tyskland. Efter det tager vi til England og Skotland. I september går vi Caminoen. Oktober er åben. November ligner Israel, men kunne også være Mexico. December er helt sikkert Mexico. For første gang i vores rejseliv, har vi faktisk sat os ned og lagt en plan for hele året, og bruger systematisk tid på at planlægge vores rejser. Det er sjovt at "go with the flow" men det er også mega fedt med de oplevelser som kræver lidt mere planlægning. Det er vores erfaring, at hvis vi gør os den anstrengelse, får vi flere oplevelser sammen med venner og familie som kommer og møder os, og tager med på eventyr.

Hvad er jeres bedste råd til andre, som drømmer om at gøre noget lignende? Det bedste råd vi nogensinde selv har fået, var fra en vidunderlig familiefar, som vi mødte på La Palma for efterhånden ti år siden. Han rejste i sin autocamper med sin i øvrigt lige så vidunderlige kone og deres to børn, og vi mødte dem via fællesnævneren unschooling. Vi var på det tidspunkt i en fase, hvor vi drømte om fuldtids, men ikke helt kunne finde vejen. Selvom vi troede på, at vi kunne få det til at lykkes, var det alligevel svært at se hvor i alverden vi skulle starte og slutte for rent faktisk at komme af sted.

Manu sagde: "Sæt en dato".

Det var så super effektivt. Vi gjorde det med det samme. Sagde "Okay, vi rejser om et halvt år."

Vores vilde drømme blev omdannet til et fokus, og vi begyndte at lægge konkrete planer som vi kunne handle på. To måneder senere købte vi den store røde bus. Fem måneder senere havde vi pakket hele vores hus sammen og fremlejet det. Seks måneder senere kørte Jesper for sidste gang på kontoret, og det var det.

Så – få sat den dato. Og god tur :)

Siden de sprang ud i fuldtidsrejse livet, har Familien Conrad boet og rejst i 17 forskellige europæiske lande.

Deres store, røde veteranbus står i Spanien, hvor den fungerer som et tiny house, og de kører nu rundt i en mindre (omend stadig 7m lang!) van, som er lidt nemmere at manøvrere på kringlede småveje og ind og ud af byer!

Du kan følge familiens rejseliv på [Facebook](#) eller [Instagram](#) samt på deres [hjemmeside](#) - hvor du i øvrigt også finder deres [podcast](#) som er en spændende samling af samtaler om unschooling fra mange forskellige vinkler.

Fra indbakken:

SOS - mit barn vil ikke vaske hår!

Spørgsmål: *Mit barn vil ikke vaske hår og badesituationen bliver derfor altid til en kamp med skrig og skrål. Jeg har prøvet alt muligt, for at få ham til det på en 'positiv' måde, men ingenting virker. Hvad kan jeg gøre???*

Det korte svar: hvis han ikke vil have vasket hår, så lad være med at vaske det. Problem løst!

På et tidspunkt skal han nok nå til at se pointen i det, men lige nu er det DIT behov, og det skader jeres relation. Sådan behøver det dog ikke være. Du må gerne lytte til ham og respektere hans beslutninger omkring sin egen krop.

Det lidt længere svar: Netop ovenstående er faktisk en af de vigtigste ting som deschooling-processen leder os frem til som forældre: at det er OK at lytte til vores børn - i stedet for til "eksperter" eller andres holdninger og meninger.

Men hvad så med et barn der for eksempel ikke vil have skiftet ble eller børste tænder. Hvad gør man så? Bleer SKAL jo skiftes og tænder SKAL jo børstes!

Well, det er faktisk her det hele starter. I spørgsmålet om, hvorvidt disse ting SKAL gøres?

Ja, kulturkasser og samfundsnormer fortæller os at de SKAL. Ligesom de fortæller os en hel bunke andre ting "man" SKAL...

Men HVORFOR skal man det? Er alle disse kulturelle fortællinger sande og relevante for os ALLE sammen? Hver og en. På samme måde? På samme tid?

Jeg siger ikke, at man ikke skal skifte bleer. Eller børste tænder. Eller vaske hår. Eller hvad som helst andet. Jeg siger, at hvis du som forælder har en holdning (eller en hygiejnisk standard) og du forsøger at presse den ned over hovedet på dit barn som modsætter sig det (af hvilken som helst årsag) så VIL der opstå konflikt. Så VIL du køre træt og blive frustreret, sur, ked af det, opgivende eller desperat.

Og det tror jeg personligt ikke på er meningen med forældreskabet. Jeg tror ikke på, at konstante kampe om at få vores børn til at "høre efter" er hverken nødvendige eller naturlige. Jeg tror de primært er et produkt af en kulturel formattering, som vi godt kan bryde fri af, hvis vi ønsker det. Og hvis vi tør.

Ikke at misforstå - jeg synes også, at det er smart at børste tænder!

Men betyder det så, at jeg vil sidde på mit barn for at få det gjort? Hell no.

Vil jeg lokke med mere skærmtid, hvis de børster tænder uden brok? Nope.

Vil jeg tale med dem om, hvorfor JEG tror på at det er vigtigt at børste tænder? Ja.

Vil jeg gå forrest med det gode eksempel? Ja.

Vil jeg forsøge at finde ind til, hvad deres modstand skyldes og måske finde en løsning der opløser den modstand? Selvfølgelig!

Men jeg vil også acceptere, hvis de vælger ikke at børste tænder.

Jeg tror nemlig på, at når børn vokser op med friheden til at træffe beslutninger om deres eget liv, så lærer de præcis at gøre dette. Når de er vant til at blive mødt med lydhørhed og respekt for deres ønsker og meninger, så har de større kapacitet til at lytte til mod-argumenter og andre holdninger. Når de ved at jeg som forælder kun siger "du SKAL" eller "du MÅ IKKE" i meget, meget få og ekstremt velovervejede tilfælde, og ikke bare slynger ordrer og forbud ud til højre og venstre under påskud af at "vide bedre" eller "passe på dem" - ja, så er det faktisk også temmelig sjældent, at mine børn vil vælge ikke at lytte til min erfaring og min velbegrundede argumentation, hvis noget vitterligt er meget vigtigt for mig at bestemme.

PS: Ovenstående er ikke en opfordring til at være ligeglad med om børn børster tænder [eller andet]. Unschooling og deschooling handler ikke om at være ligeglad eller ikke have holdninger til noget. Det handler om at mærke efter i sit indre hvad der virkelig betyder noget, og hvorfor det forholder sig sådan. Der er ikke nogle standardsvar, for der er utallige parametre og detaljer og nuancer i enhver uenighed eller konflikt. Men det kommer i sidste ende 100% an på hvad vores mål som forældre er - hvad ønsker vi at opnå - og hvorfor?

Luna Maj Vestergaard